

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **K. K.** ,

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw.
z art. 11 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 24 stycznia 2025 r.

wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego

Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie o sygn. akt III KO 85/23

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W dniu 3 czerwca 2024 r. obrońca skazanego K. K. – adw. J. K. wystąpiła do Sądu Najwyższego m. in. z wnioskiem o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek od rozpoznania sprawy o sygn. akt III KO 85/23 na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 k.p.k. w zw. z art. 45 Konstytucji RP w zw. z art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 19 ust 1 Traktatu o Unii Europejskiej, a z ostrożności procesowej o stwierdzenie naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności przez sędziego Małgorzatę Bednarek na

podstawie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w aspekcie instytucjonalnym, wywołaną wadliwą procedurą powołania do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego.

W uzasadnieniu wniosku (w pkt. IV) obrońca wskazała, iż w przedmiotowej sprawie zaistniały uzasadnione okolicznościami wątpliwości odnośnie do bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek o jakich mowa w art. 41 § 1 k.p.k., rozpoznającej sprawę o sygn. akt III KO 85/23 zawisłą przed Sądem Najwyższym. Sędzia bowiem została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Ponadto, sędzia Małgorzata Bednarek do Izby Karnej Sądu Najwyższego przeniesiona została w trybie art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz innych ustaw z Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, której instytucjonalna i strukturalna niezgodność z konstytucyjnym i konwencyjnym standardem niezawisłości i niezależności sędziowskiej została potwierdzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, ale również - w związku z likwidacją tej Izby - w istocie została potwierdzona też przez samego ustawodawcę. Obrońca wskazała również, że nie można stracić z pola widzenia tego, że sędzia Małgorzata Bednarek przed objęciem urzędu sędziego w Sądzie Najwyższym pełniła funkcję kierowniczą w Prokuraturze Krajowej i współpracowała z ówczesnym Prokuratorem Krajowym (zarazem Pierwszym Zastępcą Prokuratora Generalnego), z którym łączył ją stosunek bezpośredniej podległości służbowej. Z uwagi zatem na wadliwą – zdaniem obrońcy – procedurę nominacyjną sędziego Małgorzaty Bednarek, jak i fakt uprzedniego orzekania sędziego w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w ocenie obrońcy rozpoznanie przez sędziego przedmiotowej sprawy nie spełnia minimalnego standardu bezstronności (*k. 130-131 i k. 138*).

W dniu 12 czerwca 2024 r. wniosek ten został zarejestrowany w tzw. kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych (*KRI*) pod numerem 476 i jako takiemu nadano mu dalszy bieg (*k. 144*).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się niezasadny i nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie należało przypomnieć, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego "[...] zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U2/20, który w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP ma moc powszechnie obowiązującą, uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I–4110–1/20, nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa" (tak, m. in., postanowienia SN z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. IV KO 86/21 czy 28 lutego 2023 r., sygn. III KK 23/23, 7 grudnia 2023 r., sygn. I KK 162/23; 7 marca 2024 r., sygn. III KK 508/23).

Sąd Najwyższy nie podziela poglądu — forsowanego we wniosku o wyłączenie — jakoby za bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. można uznać okoliczności wskazane w powołanej powyżej uchwale. W tym zakresie wystarczające jest odesłanie do uzasadnień postanowień Sądu Najwyższego w których w sposób znacznie szerszy przedstawiono argumentację przemawiającą z tym, że okoliczności, o których traktuje uchwała sygn. akt BSA I–4110–1/20 mogą być oceniane jedynie w pryzmacie tzw. względnych powodów odwoławczych, tj. z punktu widzenia regulacji określonej w art. 438 pkt 2 k.p.k. Innymi słowy potencjalne naruszenie standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w związku z powołaniem sędziego (w tym sędziego Sądu Najwyższego) przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) w konkretnej sprawie winno i może być rozpatrywane wyłącznie w kategoriach obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia (względna przyczyna odwoławcza), co zostało szczegółowo uzasadnione m. in. w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt V KK 660/21 oraz z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 468/21.

Przechodząc zaś obecnie do oceny wniosku o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty Bednarek, złożonego przez obrońcę skazanego K. K. , należy powiedzieć, co następuje. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Chodzi tutaj o takie układy faktyczne, w których określone zachowanie sędziego (albo określona sytuacja, w której znajduje się dany sędzia) w prowadzonym przez niego postępowaniu bądź też w życiu prywatnym rodzi obiektywnie uzasadnioną wątpliwość do jego bezstronności, bowiem rzutuje na określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozstrzygnięcia w danym postępowaniu (albo nawet ujawnia określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozpoznania).

Wykładnia art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że dyspozycja tego przepisu — wbrew temu, co się bez wskazania na jakiegokolwiek przekonujący argumenty przyjmuje w orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. przykładowo tylko postanowienia z: 26 października 2022 r., sygn. V KK 413/20; 1 lutego 2023 r., sygn. V KK 413/20; 17 października 2023 r., sygn. IV KK 279/23; 7 grudnia 2023 r.,

sygn. IV KK 279/23; 20 lutego 2024 r., sygn. V KK 266/23; 4 kwietnia 2024 r., sygn. V KK 193/23 czy 20 maja 2024 r., sygn. III KK 168/24; niektóre z rozstrzygnięć Sądu Najwyższego o wyłączeniu sędziów Sądu Najwyższego od rozpoznania sprawy poszły wręcz tak daleko, że w istocie w ogóle w sposób "materialny" nie nawiązywały do okoliczności stypizowanych w art. 41 § 1 k.p.k., tak np. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. I KK 385/23, w którym całkowicie instrumentalnie i w oderwaniu od art. 41 § 1 k.p.k. przyjęto, że cyt.: "[j]edyną możliwością usunięcia uzasadnionych wątpliwości natury konwencyjnej i konstytucyjnej, jak również zapewnienia stronie postępowania składu Sądu Najwyższego, w którym nie uczestniczy sędzia, wobec którego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka formułowane są rzeczowe, silnie uzasadnione zastrzeżenia odnoszące się do udziału w procedurze nominacyjnej niespełniającej wymogów obiektywizmu i niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej, było zatem uwzględnienie wniosku i wyłączenie Sędzi[ego] SN Adama Rocha od rozpoznania kasacji"; podobnie postanowienie SN z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. III KK 339/22) upatrujących podstawę wyłączenia sędziów powołanych przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw w konstrukcji „braku instytucjonalnej bezstronności”, a zatem na figurze prawnej nieznanej ustawie postępowania karnego — nie obejmuje tych sytuacji, w których wątpliwości podnoszone przez stronę nie mają charakteru ściśle wiążącego się z istotą sprawy, tj. gdy nie odnoszą się do konkretnych elementów sprawy (tj. zaszłości natury faktycznej, przebiegu procesowego sprawy itp.), stanowiąc jedynie wypadkową krytycznej oceny przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań legislacyjnych czy podzielenia poglądu, że określone rozwiązania normatywne nie dają — w przekonaniu uczestnika postępowania — gwarancji bezstronnego rozpoznania sprawy.

Należy podzielić wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego trafne zapatrywanie, że w "regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa" (postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

Trzeba także wskazać na to, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. P 22/19 (Dz.U. poz. 413) art. 41 § 1 k.p.k. w związku z art. 42 § 1 k.p.k. w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosku o wyłączenie sędziego opartego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie można osnuć na okoliczności nawiązującej do powołania sędziego w trybie, w którym jego kandydatura była opiniowana przez Krajową Radę Sądownictwa powołaną na zasadach określonych w art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Zatem kwestie u s t r o j o w e (n o r m a t y w n e) związane z trybem powoływania sędziów (a mówiąc precyzyjniej: określone unormowania ustawowe regulujące ustrój wymiaru

sprawiedliwości w zakresie szeroko rozumianego trybu i zasad powoływania sędziów) nie mogą stanowić podstawy wniosku o wyłączenie sędziego. Wnioski składane na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mogą bowiem dotyczyć li tylko określonych kwestii f a k t y c z n y c h, nie zaś p r a w n y c h (prawno-ustrojowych). Szerzej zagadnienie to zostało rozwinięte m. in. w postanowieniu SN z dnia 21 czerwca 2023 r., sygn. IV KK 460/19, w którym wyrażono zasługujący na akceptację pogląd, że "prawo i obowiązek orzekania sędziego obejmuje każdą kwestię natury prawnej i z powodu takiej kwestii, która byłaby przedmiotem orzekania, nie sposób skutecznie żądać wyłączenia sędziego. Przeciwnie stanowisko prowadzi *ad absurdum*, gdyż oczywiste jest, że przedmiotem określonego wniosku mogłaby być kwestia ustrojowa dotycząca każdego sędziego, niezależnie od czasu i trybu powołania. W takiej sytuacji [...] nie istniałby sąd, który mógłby kwestię tę skutecznie rozważyć i rozstrzygnąć. Z tego względu treścią art. 41 § 1 k.p.k. objęte są jedynie okoliczności natury faktycznej" (analogicznie: postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

We wniosku o wyłączenie sędziego jego Autorka wskazała właśnie na cyt.: „[...] uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w aspekcie instytucjonalnym, wywołaną wadliwą procedurą powołania do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego”. Świadczy to zatem wyraźnie o tym, że niniejszy wniosek dotyczy nie okoliczności odnoszących się do zaszłości procesowych sprawy (postępowania), lecz jest zorientowany na kontestowanie zagadnień o charakterze ustrojowym.

Mając powyższe na uwadze, wobec tego, że wniosek o wyłączenie został osnuty wyłącznie na krytyce ustrojowych rozwiązań prawnych dotyczących trybu powoływania sędziów przyjętych przez ustawodawcę, nie mógł on zostać uwzględniony. Stąd też rozstrzygnięto jak w sentencji postanowienia.

Zarządzenie.

Wniosek o przeprowadzenie tzw. testu bezstronności, art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym (*k. 131 akt*) skierować od zarejestrowania w rep. „KB”.

[J.J.]

[f.n]

[a.f]

